

Projekts „Goerudio” – pēta un risina izglītības problēmjaudājumus

IK ROMANS VITKOVSKIS

Projekts „Goerudio” ir Eiropas Savienības (ES) izglītības projektu saimē, un tā pamatdoma ir izpētīt projekta partnervalstu skolotāju un skolēnu galvenās problēmas izglītības iegūšanas procesā, atlasīt no pieejamo metožu saraksta tās, kas var būt piemērotākās plašai lietošanai un atrisināt visizplatītākos un visvairāk sasāpējušos jautājumus. Projekta rezultāts ir apzināto galveno problēmu saraksts un atlasīto risinājumu popularizēšana, kā arī apmācība to ieviešanai.

Projektā „Goerudio” galvenais informācijas iegūšanas avots ir partnervalstu skolēnu un skolotāju aptaujas, kurās tiek akumulētas pārsvarā esošās atbildes. Ir zināms, ka ES un pasaulē izglītības procesā ir dažas pamatproblēmas, kas visām valstīm ir kopējas (to rāda vairāku izglītībai veltītu starptautisku konferenču rezultāti). Lielāko daļu kopējo problēmu var formulēt šādi: mazs atlikums no iepriekš apgūstamā, maza jaunā materiāla tekstu un procesu izpratne, terminu neizpratne, dažāds skolēnu zināšanu un citu parametru līmenis, novecojuši mācību materiāli un virkne vēl citu. Visas aptauju procesā iezīmējušās galvenās problēmas tā vai citādi attiecas uz mazu skolēnu interesi par lietām, ko viņi neizprot pašlaik, vai ir sava veida mantojums no iepriekš apgūstamā. Tādējādi var secināt, ka pamatproblēmu priekšgalā ir izpratnes problēma, dažāds skolēnu zināšanu un citu parametru līmenis, kā arī mācību materiālu aktualizācija (dažām partnervalstīm). Projekta „Goerudio” katra soļa rezultātu apkopošanai un visas savāktās informācijas uzkrāšanai ir izveidots portāls <http://goerudio.pixel-online.org/>, kas sniedz pilnu informāciju par projekta gaitu.

„Goerudio” mērķis nav tikai situācijas apzināšana, bet konstruktīvu priekšlikumu atlase un to risinājumu ieviešana un popularizācija. Tāpēc, apkopojot skolotāju viedokļus, tika izskatīti gan svaigi, gan vecāki dažādu metožu piedāvājumi ar nolūku atlasīt minēto problēmu risinājumam tādas, kas būtu:

- visiem pieejamas – adaptējam katras projekta partnervalsts un citu ES valstu īpatnībām;
- lietojamas pēc iespējas lielākam skolēnu un mācību iestāžu skaitam;
- neierobežotas ar viena skolotāja, vienas klases, skolas ietvariem;
- labi izmantojamas, izmantojot interneta iespējas;
- ilglaiīgi izmantojamas ar uzkrājošu efektu;
- ar spēju tieši iesaistīt skolēnus, attīstot viņu radošumu.

Projekta partneru vienošanās rezultātā notiek partnervalstu skolotāju apmācība Latvijā izveidotās metodes – modeļu lietošana mācību procesā – izmantošana mācībās. Šo metodi izvēlējās tāpēc, ka tā risina galvenokārt izpratnes problēmu, kas ir problēmu aptaujas favorīts, ir lietojama ar internetu un bez interneta jebkurā dabaszinātņu, inženierzinātņu un matemātikas priekšmetā, labi adaptējama jebkurā valstī, tai ir Latvijā izstrādāta un ilglaiīgi lietota metodika un tās lietošana nav ierobežota ar jebkādiem ietvariem. Tālāk šīs metodes izmantošanas attīstība var notikt analogiski Latvijas scenārijam, šos modeļus var publiski veidot un uzkrāt publiskai lietošanai, bet tas jau ir nākamā ES projekta vai katras partnervalsts jautājums. Šādas sistēmas izveidošana jau ir nosauicama par paņēmienu vai pieeju mācību procesa organizācijai.

Būtiskākais arguments modeļu izmantošanas metodes izvēlei bija plaša un tieša skolēnu piedalīšanās procesā: skolēni gan individuāli, gan grupās veido, analizē, vērtē, uzlabo, pilnveido un lieto jēdzienu, procesu un sakarību modeļus skolotāju vadībā un kontrolē. Tieša skolēnu līdzdalība šajā procesā skolotājiem dod iespējas izvērtēt katra skolēna spējas un problēmas: skolēns, kas var izveidot pareizu, oriģinālu modeli, ir spējīgs, labi izprot mācību materiālu un ir radošs; skolēns, kas izveido nepareizu modeli, skaidri uzrāda jomu, kurā viņam ir problēmas ar mācību materiāla izpratni, un tādējādi norāda virzienu skolotāja mērķtiecīgam papildu darbam; skolēns, kas pats neizstrādā, bet uzlabo vai pilnveido cita izveidotu modeli, arī demonstrē izpratni un spēju radoši uzlabot pastāvošo. Skolēnu piedalīšanās citu izstrādāto modeļu analizē padara atraktīvāku mācību procesu un izraisa nepieciešamību tieši pievērsties mācību materiāla izklāstītā būtībai no dažādiem skatpunktiem. Metodi izvēlējās, ievērojot tās ilglaiīgās lietošanas – gadsimtiem senas prakses – rezultātus, kas visu šo laiku līdz mūsdienām tika pārnesta no dažu talantīgo indivīdu skolotāju prakses līdz šīs metodes universalizācijai, ko padara iespējamu internets un datoru izmantošana.

Latvijā jau piecus gadus darbojas sistēma uz www.goerudio.com bāzes, kurā tiek uzkrāti pareizie skolēnu veidotie modeļi. Ar Latvijas Izglītības fonda līdzdalību ir viegli iespējama šīs sistēmas darbības pārnese uz citām partnervalstīm. Galvenā šīs pieejas priekšrocība – ir izveidota sistēma modeļu pārbaudei, uzkrāšanai un lietošanai bez jebkādiem

FOTO: no RVT arhīva

Latvijas skolotāju mācību seminārs RVT.

“Jomā, kurā nav izpratnes, radošās spējas attīstīt nav iespējams, jo nevar produktīvi darboties fantāzija un iztēle. Skolēnu mazu uzmanību lielā skaitā gadījumu rada arī nevēlēšanās interesēties par to, ko nesaprot.

ierobežojumiem (pie ierobežojumiem šajā nozīmē netiek pieskaitīts finansējums un valoda – katrai valstij ir jāapmaksā apakšlapa www.goerudio.com savas valsts valodā un saturs aizpildīšanas process). Uz modeļu izmantošanas metodes pamata tiek izstrādātas metodikas gan modeļu radīšanai, gan pastāvošo modeļu lietošanai mācību procesā. Modeļi katrai partnervalstij būs savi, bet metodika ir universāla un ir pārnesama. Par Latvijas pieejas izvēli papildus ilglaičiai sistēmas praksei lika nosliekties arī dalība ar sekcijas referātu starptautiskajā konferencē „The Future of Education” Florencē 2012. gadā, raksts zinātniskajā žurnālā „US-China Education Review”, kā arī Latvijas Republikas balva par inovācijām izglītībā 2011. gadā.

Projekta „Goerudio” gaitā apzināto problēmu priekšgalā ir vairākas, kas tieši ir saistītas ar izpratni, no kā lielā mērā ir atkarīga arī skolēnu radošo spēju attīstīšana. Jomā, kurā nav izpratnes, radošās spējas attīstīt nav ie-

FOTO: no RVT arhīva

Romans Vitkovskis prezentē „Goerudio” metodiku – modeļu veidošanu.

spējams, jo nevar produktīvi darboties fantāzija un iztēle. Skolēnu mazu uzmanību lielā skaitā gadījumu rada arī nevēlēšanās interesēties par to, ko nesaprot.

Iegūtie rezultāti nenosaka, ka vienīgais problēmu avots mācību procesā ir izpratne, bet tās trūkums ir vairāku problēmu kopīgs izraisītājs. Par aptauju vērtību ir jāatzīmē, ka no katras partnervalsts piedalās vismaz 50 skolotāju, turklāt tiek izpētīts ne tikai savas valsts, bet arī kaimiņvalstu piedāvātais. Aptaujās piedalās arī daudz skolēnu, kuru atbilžu sarakstā prevalē ar izpratni tieši saistītie mācību aspekti. Protams, daudzās atbildēs ir tīri lokāla informācija – neinteresantas nodarbības, slikts mācību proce-

sa aprikojums u. c., kas attiecas uz atsevišķu mācību iestāžu vai skolotāju darbu.

„Goerudio” pašlaik savu galveno uzdevumu pamatā ir atrisinājis, jo ir atrastas visiem kopējās galvenās problēmas, kā arī ir identificēta vismaz viena metode, kas ir konstruktīva, gatava tūlītējai izplatībai un izmantošanai ar attīstības iespējām interneta vidē.

Tagad projektam ir vēl jānodod atbilde, vai skolotāju informēšana par modeļu izmantošanas metodi izpratnes gūšanai un apmācība tās lietošanas metodikā gūs skolotāju un skolēnu atbalstu. Parāli notiek darbs arī citu metožu izpētē un to efektivitātes novērtēšanā. ■